

Om begrebet forståelse

Hvad er min forforståelse? Hvad er mine personlige forudsætninger? Hvilke tanker og følelser råder? Hvilke værdier, motiver og holdninger, åbenlyse og skjulte, møder jeg situationen med?

Skrevet af vejleder Stig Zander

Den tyske filosof Hans-Georg Gadamer (1) skriver: "Vi ser altid verden gennem nogle briller og fordomme, som gør det muligt for os at opnå system og orden – altså mening i det, vi stilles overfor.

Vi besidder altid en forforståelse bl.a. gennem:

Teoretisk viden

Uddannelse

Erfaringer

Opdragelse

Den generelle samfundsdebat

Det politiske system

Denne forforståelse er samtidig vores begrænsning – vi ser ikke dét, der er uden for. Vi ser dét, der er indlysende i "vores" virkelighed.

Min forforståelse farver altså mine tolkninger af problemets art, andres personlighed og situation, da det er en førbevidst del af forståelsen, som vi i sagens natur ikke stiller spørgsmål ved! Vi drager ofte (hurtige) konsekvenser af en situation baseret på tidligere erfaringer og oplevelser, da vi projicerer vores forventninger ind i den nye situation. Evnen til at undersøge en ting sagligt og udefra går dermed tabt.

Med andre ord: Det menneske jeg sidder over for, "er", som jeg opfatter det. Man kan sige: "Vi ser, hvad vi tillader os at se og høre".

Kan og skal vi sætte os udover denne forforståelse? Hvis vi ikke kan gøre det, hvordan forholder vi os så til begrebet og giver plads og forståelse for samtalepartneren/kursisten og ikke presser personen ind i vores egen forståelsesramme? Forståelsen er ikke en proces, hvor man søger at rekonstruere forfatterens intention eller finde en anden "objektiv mening", men derimod et møde mellem to forståelseshorisonter, ideelt set en "horisontsammensmeltning" (2).

Som vejledere, samtalepartnere og undervisere er det meget centralt, at vi forholder os bevidst til denne forforståelse.

Artiklen er publiceret i tidsskriftet Vejlederen/7/2014.

(1) Hans-Georg Gadamer 1900-2002. Tysk filosof. Professor i Leipzig 1939-47 og i Heidelberg 1949-68.

Gadamer studerede i sine ungdomsår hos bl.a. Martin Heidegger.

(2) DEN STORE DANSKE: Gyldendals frie encyklopædi